

Психологічні аспекти дітей з особливостями аутичного спектру

2 квітня відзначають Всесвітній день поширення інформації про аутизм. За даними ВООЗ, 1 дитина зі 100 має розлади аутистичного спектра.

Розлади аутистичного спектра (аутизм, скорочено «РАС») — це не хвороба, це стан особливого нейророзвитку, що характеризується труднощами соціальної взаємодії, вербальної і невербальної комунікації, наявністю повторюваної поведінки та обмежених інтересів. Інші поширені симптоми включають: незвичайні реакції на сенсорні подразники, наполягання на однаковому або суворому дотриманні рутини. Цей стан може проявлятися по-різному і може мати як легку, так і дуже важку форму.

Здібності та потреби людей із РАС можуть бути різними — від проблем із вербальним спілкуванням і потреби в постійному піклуванні до феноменальної пам'яті, здатності до аналізу даних чи інженерних розробок.

Науковці поки ще достеменно не з'ясували, що саме спричиняє розвиток цієї проблеми. Але відомо, що у всіх пацієнтів з РАС є певні порушення в роботі та будові головного мозку.

Дітей з аутизмом називають «діти дощу».

«Люди дощу» часто наражаються на стигму і дискримінацію, вони можуть бути несправедливо обділені увагою як у сфері медичного обслуговування, так і в сфері освіти, в можливості брати участь в житті місцевих громад. Тому їм дуже потрібна наша підтримка і розуміння. Аутизм неможливо вилікувати, проте з часом можна адаптувати таку людину до соціального життя.

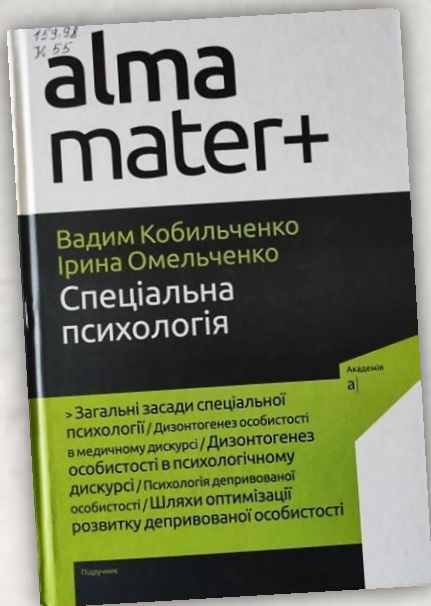
Як спілкуватися з людьми із РАС?

Люди з РАС різні, чиюсь незвичну поведінку можна одразу помітити, а є ті, хто може вільно комунікувати. Інколи вони спілкуються за допомогою спеціальних карток, а іноді взагалі ніяк не комунікують. Але всі люди з РАС мають спільну рису — дуже високий рівень тривожності.

Щоб опанувати цю тривогу та почуватися в безпеці, вони потребують упорядкованості: дотримання одного розкладу, заздалегідь визначеного порядку дій, звичних маршрутів тощо.

Тому:

- поважайте розклад і ритуали людини з РАС — для неї вони дуже важливі, порушення цих ритуалів може сильно засмутити людину;
- під час розмови давайте людині з РАС трохи більше часу на відповідь;
- намагайтеся не дивитися людині просто в очі та будьте готовими до того, що людина не дивитиметься на вас, — це не прояв неповаги, таким чином люди з РАС почувуються спокійніше;
- методами заспокоєння також можуть бути якісь рухи, розкачування чи вигуки — це потреба нервової системи людини, ставтеся до цього з розумінням;
- висловлюйтеся чітко і не давайте обіцянок — ви можете забути про сказане, а людина чекатиме на виконання;
- не варто також використовувати метафори, слова у переносному значенні, епітети, адже люди з РАС сприймають усе буквально;
- люди з РАС не завжди розуміють якісь інтонації, вирази обличчя та жести, тому уникайте натяків і говоріть прямо;
- не ігноруйте людину з РАС, не говоріть про неї у третій особі, наче вона не поруч;
- якщо людину з РАС хтось супроводжує, варто дізнатися у них про всі особливості поведінки та ритуалів цієї людини і далі намагатися спілкуватися напряму.

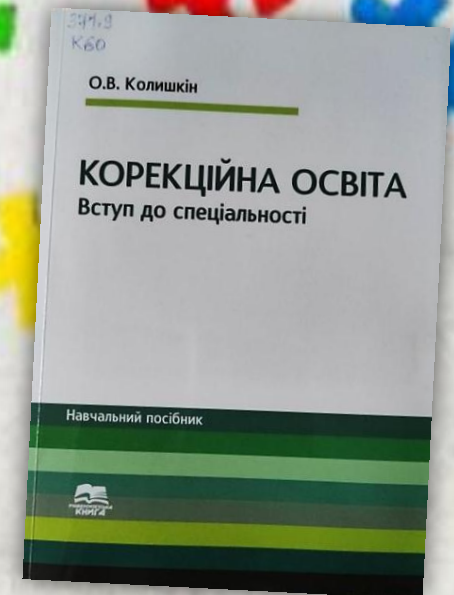

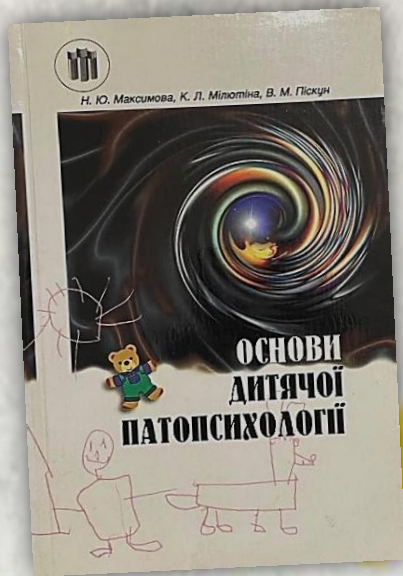
Кобильченко В. Спеціальна психологія : підручник /
В. Кобильченко, І. Омельченко. – Київ :
Академія, 2020. – 224 с.

У підручнику розкрито загальні засади спеціальної психології, визначено її предмет, принципи, завдання і методи. Обґрунтовано закономірності психосоціального розвитку в онтогенезі та дизонтогенезі, охарактеризовано особистість в умовах депривації та основні підходи до оптимізації її розвитку.

Колишкін О. В. Вступ до спеціальності "Корекційна освіта" :
навч. посіб. / О. В. Колишкін. – Суми :
Унів. кн., 2023. – 392 с.

У посібнику висвітлюються основи корекційної педагогіки, її мета та завдання, основні аспекти предметного поля діяльності. Надається психолого-педагогічна характеристика різних категорій дітей з порушеннями психофізичного розвитку, охарактеризовано навчально-виховні заклади для дітей різних нозологій, визначено вимоги до особистості та професійної підготовки фахівців-дефектологів.

Максимова Н. Ю. Основи дитячої патопсихології : навч. посіб. / Н. Ю. Максимова, К. Л. Мілютіна, В. М. Піскун. - Київ : Перун, 1996. - 463 с.

У навчальному посібнику розглядаються основні види порушень психічного розвитку дітей з урахуванням новітніх здобутків сучасної педагогіки, психології, патопсихології. Наводяться методи диференційної діагностики відхилень у психічному та особистісному розвитку дітей, а також методи коригуючої роботи з ними.

Мартинюк І. А. Патопсихологія : навч. посіб. / І. А. Мартинюк. - Київ : Центр учб. літ., 2008. - 207 с.

У навчальному посібнику подано основні розділи патопсихології, які охоплюють загальні її аспекти (поняття норми і патології психіки, історія розвитку поглядів на психічні розлади та їх лікування, принципи патопсихологічних досліджень, зв'язок патопсихології з іншими науками, її значення), види розладів психіки, вікову патопсихологію, психологічну допомогу при розладах психічного розвитку. Наведено методичні рекомендації для самостійної роботи студентів, завдання та запитання для самоперевірки і самопідготовки.

Кричківська Т. Д. Психологія аномального розвитку : навч. посіб. / Т. Д. Кричківська. – Київ : КНТ, 2016. – 164 с.

У навчальному посібнику представлені основні теоретичні положення психології аномального розвитку, розкриті проблеми класифікації психічного дизонтогенезу та охарактеризовано його варіанти, проаналізовані проблеми порушень психічного розвитку дітей на різних вікових етапах, а також розкриті питання психологічної допомоги дітям з відхиленнями у розвитку.

Гальчин К. С. Розлади спектра аутизму в дітей: клініко-психопатологічні особливості перебігу : монографія / К. С. Гальчин. – Житомир : Євенок О. О., 2018. – 176 с.

У цій монографії на основі оцінки клініко-психопатологічного, психодіагностичного обстеження дітей з наявністю та відсутністю розладів спектра аутизму узагальнено особливості психопатологічної структури порушень при різних варіантах перебігу та нозологічних формах розладів спектра аутизму у дітей, психопатологічні закономірності формування та їхній взаємозв'язок з етіопатогенетичними факторами розвитку розладів спектра аутизму.

Надано різні клініко-психопатологічні ключові ознаки психічних порушень при розладах спектра аутизму, що дозволяють виявити їх у перший рік життя дитини.

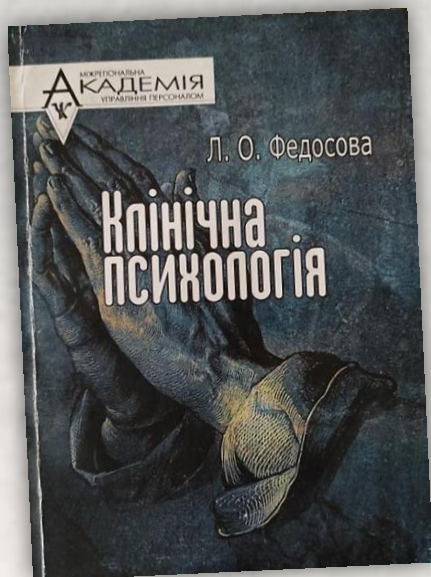
Шрамм Р. Дитячий аутизм і АВА. Терапія, що ґрунтується на методах прикладного аналізу поведінки / Р. Шрамм. – Київ : Центр учб. літ., 2021. – 140 с.

Книга Роберта Шрамма – практично перше керівництво з прикладного аналізу поведінки українською мовою. Призначене для батьків, воно написано простою мовою і дозволяє оволодіти основами АВА. У книзі не просто пропонуються прийоми, за допомогою яких можна навчити новим навичкам або позбутися небажаної поведінки. Книга вчить розуміти дитину – адже тільки зрозумівши, можна допомогти.

Барбера М. Л. Дитячий аутизм та вербально-поведінковий підхід. Навчання дітей з аутизмом та пов'язаними розладами = The Verbal Behavior Approach / М. Л. Барбера за участю Т. Расмуссен. – Київ : Сварог, 2023. – 268 с.

Описаний у книзі Мері Барбери вербально-поведінковий підхід на сьогоднішній день зарекомендував себе як найоптимальніший спосіб корекції та розвитку дітей з діагнозом «аутизм». Будучи матір'ю аутичної дитини і водночас сертифікованим фахівцем з прикладного аналізу поведінки, Мері Барбера змогла викласти досить непрості концепції та методи цієї науки мовою, зрозумілою кожному з батьків, що виховує аутичну дитину. Книга містить безліч конкретних рекомендацій та прикладів. У цьому сенсі вона може бути рекомендована як фахівцям, так і найширшій батьківській аудиторії — не лише тим, хто виховує аутичну дитину, а й тим, хто просто стикається з проблемами «важких дітей».

**Федосова Л. О. Клінічна психологія : навч. посіб. /
Л. О. Федосова. – Київ : Персонал, 2013. – 248 с.**

Висвітлено питання формування сучасної клінічної психології. Розглянуто фундаментальні поняття виявів психічної патології, основні патологічні симптоми й синдроми психічних розладів, порушення психіки при соматичних захворюваннях, загальне уявлення про психосоматичну медицину. Викладено проблеми пов'язані з особливостями психосоматичних пацієнтів та можливості психологічної допомоги в структурі комплексного лікування.

**Клінічна психологія : слов.-довід. /
авт.-уклад. С. В. Діденко. – Київ :
Академвидав, 2012. – 316 с.**

Пропонований словник-довідник містить тлумачення понять, які застосовують у медичній психології, нейропсихології, психофармакології, суїцидології, сексології, патопсихології, психіатрії, неврології та загальній медицині, а також біографічні відомості про вчених, які своєю працею прислужилися становленню сучасної клінічної психології.

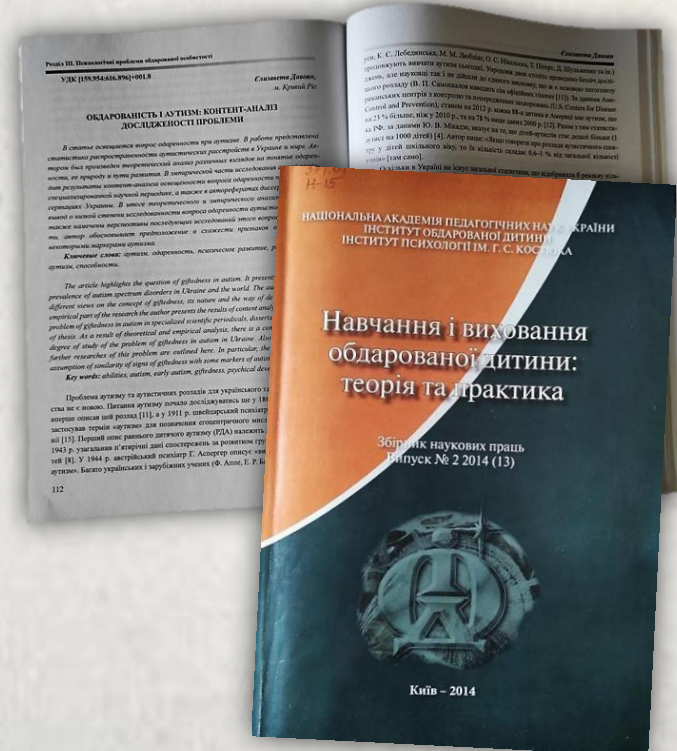
Скрипник Т. Психологічна допомога дітям з аутизмом та їхнім батькам : навч.-метод. посіб. / Т. Скрипник. – Київ : Шк. Світ, 2016. – 160 с.

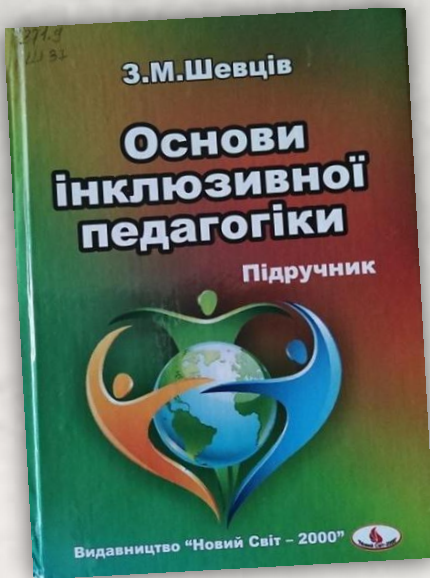
Нині питання щодо навчання дітей з розладами аутичного спектру в освітньому просторі постають надзвичайно гостро. Ці діти принципово відрізняються від дітей не лише з нормативним розвитком, а й від інших категорій дітей з особливими потребами.

У посібнику подано ґрунтовну характеристику аутичних дітей, поради з питань корекції поведінки та соціалізації в умовах загальноосвітнього закладу.

Давоян Є. Обдарованість та аутизм: контент-аналіз дослідженості проблеми / Є. Давоян // Навчання і виховання обдарованої дитини: теорія та практика : зб. наук. пр. – Київ : Ін-т обдар. дитини, 2014. – Вип. № 2 (13). – С. 112-118.

У статті висвітлюється питання обдарованості при аутизмі. У роботі представлено статистику поширеності аутичних розладів в Україні та світі. Автором був проведений теоретичний аналіз різних поглядів на поняття обдарованості, її природу та шляхи розвитку, наводяться результати контент-аналізу освітленості питання обдарованості при аутизмі у науковій періодиці та дисертаціях України.

Шевців З. М. Основи інклюзивної педагогіки : підручник /
З. М. Шевців. – 2-ге вид. випр., допов. – Львів :
Новий світ-2000, 2019. – 264 с.

Підручник присвячений актуальній проблемі – інклюзії в освіті, включення дітей з особливими освітніми потребами в освітній процес закладу загальної середньої освіти. У другому виданні розкрито загальні засади інклюзивної педагогіки, особливості професійної діяльності вчителя початкових класів в умовах інклюзивного середовища закладу загальної середньої освіти, його підготовку до інклюзивного навчання, дидактику інклюзивного навчання, основні форми і методи виховання, котрі спрямовані на задоволення індивідуальних освітніх потреб усіх учнів з урахуванням досягнень педагогічної науки, досвіду розбудови та особливостей запровадження Нової української школи.

Помогайбо В. М. Генетика людини : навч. посіб. /
В. М. Помогайбо, А. В. Петрушенко. – Київ :
Академія, 2014. – 278 с.

Генетика допомогла людству розгадати важливі для його життєдіяльності проблеми. Вона відкрила шлях до пізнання і розуміння біологічних закономірностей у природі, джерел генетичної рівноваги в популяціях, чинників успадкованості, причин спадкової і неспадкової мінливостей, спадкових порушень розвитку і захворювань. На основі її досягнень сформувалися методи запобігання спадковим патологіям і їх подолання, управління властивостями організму. З її розвитком пов'язані і нові виклики у сучасній цивілізації, багато з яких виходять за межі природничих наук.

Колупаєва А. А. Діти з особливими освітніми потребами та організація їх навчання : наук.-метод. посіб. / А. А. Колупаєва, Л. О. Савчук. – Київ : Наук. світ, 2010. – 195 с.

Зміст посібника складають навчально-теоретичні та методичні матеріали до курсу "Вступ до інклюзивної освіти". Особлива увага приділяється методологічній основі інклюзивної освіти, практичним аспектам її впровадження на теренах України, питанням надання корекційно-розвивальних послуг дітям з особливими освітніми потребами.

Штуль Ю. Дитячий аутизм як предмет психолого-педагогічного вивчення / Ю. Штуль // Психологія дошкільника : зб. наук.-метод. пр. / Житомир. держ. ун-т ім. І. Франка. – Житомир : Рута, 2016. – С. 142-148.

У збірнику науково-методичних праць представлені результати психолого-педагогічного пошуку сучасних підходів до змісту, форм і технологій розвитку психіки та формування особистості дітей дошкільного віку в умовах системних змін.

Мета статті – вивчення феномену дитячого аутизму з психологічної сторони.

АУТИЗМ – НЕ ТРАГЕДІЯ, БАЙДУЖІСТЬ – ЦЕ ТРАГЕДІЯ

April is
Autism
Awareness
Month

А У Т И З М

Віртуальну виставку
підготувала бібліотекар
Алла Кухарчук
Кількість джерел: 16